

Ефективна економіка № 8, 2017

УДК 330.3:338.49

*Р. В. Тульчинський,
к. е. н., доцент, завідувач кафедри менеджменту та публічного адміністрування,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»*

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ДЕТЕРМІНАНТА СТАНОВЛЕННЯ НОВОГО РЕГІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ

*R. V. Tulchinskiy,
Candidate of economic sciences, Associate professor,
Head of the management and public administration department
PHEI "Academician Yuriy Bugay International scientific and technical university"*

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS THE DETERMINANT OF A NEW REGIONALISM FORMATION IN UKRAINE

У статті з'ясовано, що під терміном «детермінанта» в галузі економічної науки частіше всього розуміють певну складову, компоненту, умову, визначник, причину, сукупність елементів, чинник, засіб, що впливає на певний економічний процес, наповнюючи його змістом та функціональною спрямованістю. Обґрунтовано, що однією із детермінант становлення нового регіоналізму є задіяння такого інструментарію як державно-приватне партнерство. З'ясовано переваги використання державно-приватного партнерства для модернізації регіональних господарських систем та становлення нового регіоналізму в Україні в цілому. Запропоновано заходи щодо активізації державно-приватного партнерства. Для активізації державно-приватного партнерства необхідно: імплементувати нормативно-законодавчу базу до міжнародного законодавства; більш чітко розмежувати повноваження між органами державної, регіональної влади та приватним партнером, а також координації їх діяльності; удосконалити методологію та спростити механізм надання підтримки з державного або регіонального бюджетів для реалізації інвестиційних проектів за використанням державно-приватного партнерства; запровадити митні і/або податкові пільги для приватного партнера; підвищити гарантії щодо виконання державним партнером зобов'язань; подолати корупцію та бюрократизм під час проведення погоджувальних процедур інвестиційних проектів; підвищити кваліфікацію працівників регіональних та місцевих органів влади; в економічних або інвестиційних департаментах місцевих та регіональних органів управління ввести посади економістів, що є спеціалістами з інвестиційних проектів за умов державно-приватного партнерства тощо.

The article found that the term “determinant” in economics often only understand a part, component condition determinant cause, a set of elements factor means that affects certain economic process, filling it with content and functional orientation . It is substantiated that one of the determinants of a new regionalism formation is the use of such tools as public-private partnership. It was shown the advantages of public-private partnership for the modernization of regional economic systems and the new regionalism formation in Ukraine as a whole. It is proposed measures to enhance public-private partnership. To activate the public-private partnership it is necessary: to implement the legislative and regulatory framework in accordance with international law; to more clearly distinguish between authorities of state, regional authorities and private partners, as well as coordination of their activities; to improve the methodology and to simplify the mechanism of providing support from state or regional budgets for the implementation of investment projects through the use of public-private partnership; introduce custom and / or tax privileges for a private partner; increase guarantees on fulfillment by the state partner of obligations; to overcome corruption and bureaucracy during conciliation procedures of investment projects; to increase the qualification of employees of regional and local authorities; in the economic or investment departments of local and regional authorities to introduce economists, who are specialists in investment projects under the conditions of public-private partnership, etc.

Ключові слова: *новий регіоналізм, детермінанта, державно-приватне партнерство, регіон, соціально-економічний розвиток.*

Key words: *new regionalism, determinant, public-private partnership, region, socio-economic development.*

Постановка проблеми. Парадигма нового регіоналізму, яка підтверджується досвідом європейських країн, спрямована на нівелювання диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів, подолання інституційних перешкод розвитку та ґрунтується на тому, що головними базисами розвитку регіону є:
- використання його ендогенного потенціалу, акцентуючи увагу не на матеріальній, а на інноваційно-інформаційній складовій;
- процес регіоналізації, який спрямований на розширення повноважень та функцій на регіональному рівні влади з одночасним посиленням відповідальності як перед населенням так і перед державою.

Новий регіоналізм супроводжується в європейському просторі формуванням ідей громадської думки європейської спільноти щодо реформування об'єднаної Європи на засадах лібералізації адміністративного устрою, актуалізації нового регіоналізму з метою ствердження регіонів як суб'єктів політичних, соціально-економічних та управлінських відносин, що відбувається паралельно процесу регіоналізації через становлення незалежності регіонів від центральних національних урядів. Концептуально регіон вважається головним утворенням між центральним та місцевим рівнем управління, наділений законодавчо закріпленими повноваженнями та правами із високим ступенем автономії.

Визначення етапів запровадження та об'єктивних передумов типологізації політики країн Європейського союзу дає можливість визначити, що новий регіоналізм – це регіоналізм, зумовлений прагненням до модернізації економіки, за якого регіони виступають субнаціональними територіями із відповідними закріпленими функціями, набуваючи нових ознак суб'єктів, просувають свої інтереси та пріоритети, стають більш самостійними економічними одиницями, залишаючись відкритими для подальшої інтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед іноземних дослідників, які досліджують питання нового регіоналізму, необхідно відмітити: В. Барнза, М. Кітінга, П. Кука, Л. Ледебура, Дж. Лонгліна, Дж. Луфліна, Дж. МакКомбі, Ч. Ф. Сейбла, М. Сеттерфілда, М. Сторпера, А. Харрелла, Б. Хеттне, Д. Цейтлін та ін.

Серед вітчизняних науковців, що займаються проблематикою становлення нового регіоналізму в Україні необхідно відзначити: М. Бутко, Б. Бураковського, Є. Василькова, С. Вовканича, А. Власюка, М. Гетьманчука, А. Гриценка, В. Ємельянова, А. Жицького, В. Загорського, І. Зварича, Ю. Кіндзерського, В. Кравцова, Н. Мирну, С. Пирожкова, С. Романюка, В. Сиденка, Л. Семів, О. Чугріну, Г. Щедрову та ін.

Питання державно-приватного партнерства висвітлено у працях українських науковців: І.О. Бланка, В.В. Бочарова, Г.В. Возняк, М.П. Денисенко, А.І. Дуки, К.В. Ілляшенко, О.С. Кузьміна, О.О. Охріменко, А.А. Пересади, В.П. Савчука, Т.С. Смовженко, О.О. Терещенко, Д.М. Черваньова та ін. Віддаючи належне науковому доробку вчених, необхідно відзначити, що питання задіяння державно-приватного партнерства як детермінанти становлення нового регіоналізму в Україні залишаються актуальними та недостатньо розробленими. Це, у свою чергу, вимагає подальших досліджень у даному напрямку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування державно-приватного партнерства як детермінанти становлення нового регіоналізму в Україні. Для досягнення поставленої мети було:

- з’ясовано тлумачення сутності поняття «детермінанта»;
- обґрунтовано, що однією із детермінант становлення нового регіоналізму є задіяння такого інструментарію як державно-приватне партнерство;
- з’ясовано переваги використання державно-приватного партнерства для модернізації регіональних господарських систем та становлення нового регіоналізму в Україні в цілому;
- запропоновано заходи щодо активізації державно-приватного партнерства.

Результати дослідження. Коли досліджується такий складний об’єкт як становлення нового регіоналізму необхідно розглядати його детермінанти, оскільки їх вплив може бути як позитивним так і негативним, а також мати синергійний ефект щодо суб’єктів регіонального розвитку та соціально-економічного розвитку країни в цілому. Детермінанти становлення нового регіоналізму в Україні необхідно розподіляти на інституціональні та управлінські.

Під терміном «детермінанта» (від грец. determinans, -ntis – визначальний) в галузі економічної науки частіше всього розуміють певну складову, компоненту, умову, визначник, причину, сукупність елементів, чинник, засіб, що впливає на певний економічний процес, наповнюючи його певним змістом та функціональною спрямованістю.

Однією із детермінант становлення нового регіоналізму є задіяння такого інструментарію як державно-приватне партнерство, що дає змогу зменшити навантаження на видатки місцевих бюджетів та державні асигнування соціально-економічного розвитку регіонів. В Україні існує законодавча база щодо регулювання відносин при державно-приватному партнерстві, що регулюється Законами України «Про державно-приватне партнерство» [4], «Про регулювання містобудівної діяльності» [5], «Про концесії» [3], «Про передачу об’єктів права державної та комунальної власності» [1] тощо, а також Постановами КМУ, але, при цьому, не можна казати про те, що воно є поширеним у практичній діяльності.

У Постанові Кабінету Міністрів України від 2011 р. «Про затвердження Порядку надання державної підтримки здійсненню державно-приватного партнерства» [2] органам місцевого самоврядування рекомендується передбачати при плануванні місцевих бюджетів певні фінансові ресурси для надання підтримки державно-приватного партнерства та затвердити порядок її надання для здійснення інвестування в об’єкти комунальної власності. При цьому, необхідно зазначити, що такого порядку на практиці не передбачається, хоча здійснення такої підтримки стимулювало б інвестиційні проекти з державно-приватним партнерством, що, у свою чергу, сприяло б отриманню синергійного ефекту як для приватних інвесторів так і для соціально-економічного розвитку в умовах становлення нового регіоналізму.

Використання державно-приватного партнерства має безумовні переваги, як для модернізації регіональних господарських систем так і для становлення нового регіоналізму в Україні в цілому, оскільки воно дає можливість:

- зменшити навантаження на видатки місцевих бюджетів за умов залучення приватних інвестиційних ресурсів та одночасно збільшити надходження за рахунок активізації підприємницької діяльності в регіоні;
  - залучити інвестиції у соціальні та екологічні проекти, при цьому залишати право власності на інфраструктурні та інші об’єкти після закінчення певного терміну дії угод державно-приватного партнерства;
  - частково знизити вартість спільних проектів за рахунок зацікавленості у цьому приватного партнера та використанні більш сучасних, інноваційних технологій, якими він володіє;
  - зменшити ризикованість та підвищити життєдіяльність інвестиційних проектів за рахунок більш ефективного менеджменту та передачі частини ризиків приватному партнеру, особливо у технічній частині виконання спільних проектів, гарантування більш вчасного виконання проектів за рахунок мотивації до цього приватного партнера;
  - підвищити якість послуг для населення за рахунок вмотивованості приватних партнерів.
- Для активізації державно-приватного партнерства необхідно:
- імплементувати нормативно-законодавчу базу до міжнародного законодавства, особливо у частини захисту прав та вирішення судових справ щодо предмету договорів за участю державно-приватного партнерства;

- більш чітко розмежувати повноваження між органами державної, регіональної влади та приватним партнером, а також щодо координації їх діяльності;
- удосконалити методологію та спростити механізм надання підтримки з державного або регіонального бюджетів для реалізації інвестиційних проектів за використанням державно-приватного партнерства;
- запровадити митні і/або податкові пільги для приватного партнера для підвищення привабливості та активізації участі приватних партнерів у спільних інвестиційних проектах;
- підвищити гарантії щодо виконання державним партнером зобов’язань, у тому числі фінансових, що закріплені у бюджетах різних рівнів на довгострокову перспективу.
- подолати корупцію та бюрократизм під час проведення погоджувальних процедур інвестиційних проектів;
- підвищити інформованість населення про інвестиційні проекти за використанням державно-приватного партнерства через засоби масової інформації, соціальні мережі;
- підвищити кваліфікацію працівників регіональних та місцевих органів влади шляхом проведення тренінгів, навчання за спеціальними програмами щодо державно-приватного партнерства;
- в економічних або інвестиційних департаментах місцевих та регіональних органів управління ввести посади економістів, що є спеціалістами з інвестиційних проектів за умов державно-приватного партнерства, які б проводили інформаційну, організаційну, методичну та інші види робіт; це сприяло б більш ефективному та швидкому оформленню договорів з державно-приватного партнерства із урахуванням соціально-економічних потреб населення регіонів, інформаційної підтримці спільних проектів, пошуку партнерів тощо.

Висновки. Визначені заходи сприятимуть налагодженню більш тісних взаємовигідних відносин між органами влади та приватним бізнесом та активізації залучення інвестицій, у тому числі у соціальну сферу, за участю державно-приватного партнерства. У свою чергу, інвестиційні проекти за участі державно-приватного партнерства сприяють більш ефективному управлінню фінансовими ресурсами, розподілу ризиків між партнерами, використанню інноваційних технологій.

Державно-приватне партнерство спроможне зменшити соціальну напруженість в регіонах за рахунок більш якісного задоволення потреб населення, зменшити навантаження на бюджети різних рівнів, активізувати ринок праці, поліпшити інвестиційну привабливість, збільшити податкові надходження, підвищити соціальну відповідальність бізнесу та створити, в цілому, синергійний ефект для становлення нового регіоналізму в Україні.

Отже, використання державно-приватного партнерства як детермінанти становлення нового регіоналізму за рахунок залучення приватних інвестицій знижуватиме навантаження на видатки місцевих бюджетів, сприятиме вирішенню проблем регіонального розвитку.

Література.

1. Про передачу об’єктів права державної та комунальної власності: Закон України від 03.03.1998 № 197/98-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 34. ст. 228 (остання редакція від 04.06.2017 р., на підставі 665-19)
2. Про затвердження Порядку надання державної підтримки здійсненню державно-приватного партнерства: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 р. № 279.
3. Про концесії: Закон України від 16.07.1999 р. № 997-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 41, ст. 372 (остання редакція від 10.11.2013 р., на підставі 640-18)
4. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 40, ст. 524 (остання редакція від 02.12.2012 р., на підставі 5463-17)
5. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 21.10.2010 № 3038-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34. ст. 343 (остання редакція від 09.07.2016 р., на підставі 1315-18)

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine “On the transfer of objects of the right of state and communal property”, available at : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/147/98-%D0%B2%D1%80>
2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), “Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of the Procedure for providing state support for the implementation of public-private partnership””, available at : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/279-2011-%D0%BF>
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), The Law of Ukraine “Concessions”, available at : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14>
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine “On public-private partnership”, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2016), The Law of Ukraine “On the regulation of urban development activities”, available at : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

